

مهارت‌های مطالعه

آیا من واقعاً به همه این مهارت‌ها نیاز دارم؟

■ حمید کشاورز^۱

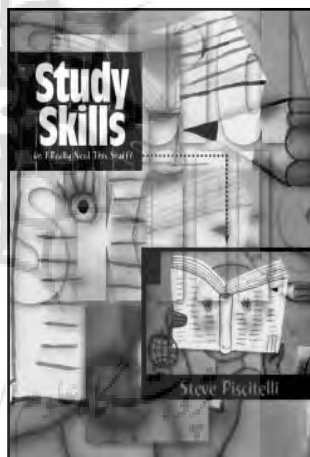
کارشناس ارشد سازمان اسناد و کتابخانه ملی

برخوردار است. ویرایش اول این کتاب در سال ۲۰۰۴ با استقبال خوانندگان زیادی مواجه شد. این کتاب حاصل تلاش استیو پیسی‌تلی^۲ استاد تاریخ آموزش و پرورش دانشکده جک سانویل^۳ فلوریدا در ایالات متحده است که دارای تجارب فراوانی در زمینه آموزش است. پیسی‌تلی در سال ۲۰۰۲ به دلیل نوآوری در آموزش، برنده جایزه‌ای ویژه از دانشگاه محل خدمت خود شده است.

از نکات مثبت کتاب توجه به توانمندی‌ها و نیازهای دانشجویان در امر تحقیق، نگارش و مطالعه و هماهنگ‌سازی آنها با هدف موردنظر، توجه به تفاوت‌های فردی و بهره‌گیری از شیوه‌های ممتاز در ارائه مطالب است، که در ادامه به آنها اشاره می‌شود. کتاب در ده فصل تنظیم شده است و در هر فصل موضوعی خاص مطرح شده است.

در فصل اول کتاب با عنوان «شناسایی و رویارویی با چالش‌ها»، برخی قواعد پایه‌ای موفقیت تحصیلی مطرح شده است. این قواعد می‌توانند در کاهش خطاها و افزایش موفقیت‌ها موثر باشند. در این فصل ده چالش اساسی و نیز ویژگی‌های دانشجویان موفق ارائه شده است. یک راهبرد برای انجام تفکر انتقادی و نیز یک مدل برای حل مساله همراه با مثال‌های کاربردی از موضوعات مطرح‌شده، در این فصل می‌باشند.

فصل دوم به «سبک‌های یادگیری و بهره‌های هوشی متفاوت» اختصاص دارد. آگاهی از سبک‌های یادگیری مبنای برنامه‌ریزی موفق برای مطالعه در نظر گرفته شده است و از خواننده خواسته شده تا راهبردهای ارائه‌شده در هر فصل را با توجه به سبک یادگیری خود مورد ملاحظه قرار دهد. اهمیت بهره‌های هوشی در انجام مطالعه‌ای مفید از دیگر بحث‌های فصل دوم است و مجدداً از خواننده خواسته شده تا با توجه به بهره هوشی خود راهبردهای پیشنهادی را بیازماید. فصل سوم با عنوان «هدف‌گذاری» به فرایند تعیین اهداف معنادار و واقع‌گرایانه اختصاص دارد. نویسنده فرایند را شامل تحلیل سناریوهای مهارت مطالعه و ارزیابی خواننده از نقاط قوت و ضعف خود دانسته است و با توصیه این فعالیت‌ها، بر اهمیت داشتن اهداف مشخص در طول تحصیل و در کل زندگی تاکید کرده است. ارائه

■ Stephen V. Piscitelli. Study Skills: Do I Really Need This Stuff?, 2nd Edition, Prentice Hall, 2009.

ISBN-13: 978-0-13-514657-6

مطالعهٔ ثمربخش، نیازمند رعایت نکاتی خاص و برخورداری از مهارت‌هایی ویژه و طراحی برنامه است. همچنین هر فرد با توجه به ویژگی‌ها و توانمندی‌های فردی و ذاتی خویش دارای ظرفیت خاصی برای مطالعه است و مطالعه از سوی افراد مختلف، شرایط و ضوابط متفاوت و خاصی را می‌طلبد. توجه به نکته حائز اهمیت فراوان بوده و در اکثر کتاب‌های آموزشی این حوزه، کمتر به آن پرداخته شده است. در فعالیت‌های حرفه‌ای و شغلی نیز مطالعه از جایگاه گوناگونی برخوردار است؛ به طوری که در برخی از مشاغل - به عنوان نمونه پژوهشگری - مطالعه جزئی لاینفک از زندگی حرفه‌ای را تشکیل می‌دهد.

کتاب‌های فراوانی در ارتباط با مهارت‌های مطالعه نوشته شده است، اما کتاب «مهارت‌های مطالعه: آیا من واقعاً به همه این چیزها نیاز دارم؟» به خاطر ویژگی‌های خاص خود، از ویژگی‌های متمایزی

از نکات مثبت کتاب توجه به توانمندی‌ها و نیازهای دانشجویان در امر تحقیق، نگارش و مطالعه و هماهنگ‌سازی آنها با هدف مورد نظر، توجه به تفاوت‌های فردی و بهره‌گیری از شیوه‌های ممتاز در ارائه مطالب است

مدلی نظام‌مند، که به خواننده در تعیین اهداف بلند مدت، میان مدت و کوتاه مدت کمک می‌کند، پایان‌بخش فصل حاضر می‌باشد. در حقیقت پس از هدفگذاری، نوبت به سازماندهی امور و انجام مطالعه می‌رسد که در فصل چهارم به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است. نویسنده، خواننده را به خود ارزیابی تشویق کرده و از او خواسته تا از خود سئوالاتی بپرسد. سئوالاتی مانند: آیا بر سر راه مدیریت زمان موانعی وجود دارد؟ ۱۶۸ ساعت هفته را چگونه می‌گذرانند؟ چه چیز در زندگی او، بیشترین وقت را به خود اختصاص می‌دهد؟ راهبردهایی برای تعیین بازه‌های زمانی و تبدیل پروژه‌های بلند مدت مطالعه به محدوده‌های زمانی قابل مدیریت از جمله موارد مطرح شده در فصل حاضر است. مفاهیمی نظیر فوریت، اهمیت، مفید بودن، و کارآمدی مدیریت بهتر زمان و اولویت‌بندی کارها از مباحث دیگر فصولی هدفگذاری هستند.

در فصل پنجم که «تجربه کلاسی» نام گرفته است از دانشجو خواسته می‌شود تا هر مدرس را بسته به سبک آموزشی او و به‌طور خاص مورد توجه قرار دهد و آمادگی پذیرش سبک‌های آموزشی مختلف را داشته باشد و در ادامه راهبرد اساسی مختلفی ارائه شده است. در این فصل به تاثیرگذاری دانشجو بر فضای کلاس، یادگیری فعال، یادداشت‌برداری و مهارت مرور کردن نیز اشاره شده است.

در فصل ششم با عنوان «خواندن همراه با هدف»، خواننده را به سازماندهی خواندن و داشتن راهبرد مشخص در ارتباط با آن تشویق کرده است. با توجه به سبک‌های گوناگون آموزشی، از خواننده درخواست شده تا هدف از خواندن را به خواست مدرس محدود نکرده و برنامه مشخص برای آن در نظر بگیرند. در ادامه راهبردهایی برای برنامه‌ریزی مطالعه، توأم با خواست مدرس ارائه شده است.

بحث مهم «شیوه‌های نگارشی پایه»، موضوع فصل هفتم کتاب است. در این فصل رویکردی ساده برای شروع و تمرکز در حین نوشتن پیشنهاد شده است. روشی موسوم به موضوع، نظر، نمونه و خلاصه^۴، به‌عنوان فرمولی برای نوشتن معرفی شده و برای ارزیابی خواننده از نحوه نگارش خود، یک سیاهه واریسی ده سوالی پیشنهاد کرده است. نحوه پرداختن به موضوع، مدیریت زمان و استفاده از کتابخانه و نیز رهنمودهای ارزیابی سایت‌های اینترنتی به ترتیب در ادامه فصل آمده است.

فصل هشتم درباره «حافظه» بحث می‌کند. دلایل فراموشی مطالب، اهمیت تمرکز برای داشتن حافظه‌ای قوی، دلایل فراخوانی ناموفق مطالب آموخته‌شده، راهبردهای بهبود حافظه، و یادآوری از موضوعات مورد توجه در این فصل می‌باشد. گوش دادن فعال، ساختن جداول فراخوانی مطالب، روش‌های حفظ کردن، سرنام‌ها، و

حاشیه‌نویسی از جمله فنونی هستند که در ادامه برای تسریع یادگیری و بهبود حافظه و یادآوری مطالب معرفی شده‌اند.

فصل پایانی کتاب به «آمادگی برای امتحان» اختصاص یافته است. راهبردهای پیشنهادی این فصل مبتنی بر سایر راهبردهای ارائه شده در دیگر فصل‌ها و به‌ویژه فصل هدفگذاری است. همچنین یک سیاهه واریسی مخصوص آمادگی برای امتحان و نیز تحلیل پس از امتحان، همراه با نمونه‌های واقعی ارائه شده است. در پایان روش‌هایی برای مطالعه سریع، جهت آمادگی برای امتحان پیشنهاد شده است.

آنچه در این کتاب از اهمیت ویژه برخوردار است، نگاه جامع به فرایند مطالعه و الزامات لازم برای موفقیت در آن است. نویسنده مطالعه را فرایندی گام به گام در نظر گرفته، که پیش و پس از آن باید اقدامات ویژه‌ای صورت پذیرد تا با موفقیت همراه گردد. به‌علاوه توجه خاص به نوع انجام مطالعه برای دانشجویان و در نظر داشتن شرایط آنها در فرایند مطالعه از نکات برجسته دیگر کتاب است. استفاده از رنگ‌های مناسب و متنوع برای انتقال مطالب، ارائه سیاهه‌های واریسی متفاوت در بخش‌های مختلف کتاب، ارائه مثال‌های عینی و کاربردی برای درک بهتر مطالب، نگارش ساده، توجه به فضای کلاس درس و نیز ویژگی‌ها و توانایی‌های ذهنی فراگیران را از نقاط قوت کتاب می‌توان شمرد.

پی‌نوشت‌ها:

1. keshavarzsina@gmail.com
2. Steve Piscitelli
3. Jacksonville
4. T.O.E.S: Topic, Opinion, Evidence, Summary
5. Acronyms

آنچه در این کتاب از اهمیت ویژه برخوردار است، نگاه جامع به فرایند مطالعه و الزامات لازم برای موفقیت در آن است